

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

2. Refertur prima sententia de natura huius conuersionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

posito, sed definit esse simpliciter; & aliunde cum non sit forma, sed integrum suppositum, non est cur non dicatur simpliciter, & absolute conuertere in corpus Christi, iuxta doctrinam traditam.

12. Confirmatur ex modo loquendi PP. Confirmarique potest ex modo loquendi sanctorum Patrum, qui contra Eutychem inde probabant, naturam Diuinam non potuisse conuertere in naturam humanam, vel aliam naturam, quia scilicet natura Diuina non potest desinere esse. Sic loquitur *Vigilius Martyr, lib. 4. contra Eutychem, quatuor columnis ante finem*, ubi ex Hereticorum etiam confessione supponit, Verbum non potuisse in aliud conuertere, his verbis: *Nam qui paulo ante Dei verbum inconvertibile fassi fueratis, rursus id nescio qua conuersione mutatum asserere vultis*. Gelasius item Papa de duabus naturis paulo post principium, qui vterque haberetur in quinto tomo Bibliothecæ Patrum, & alij id pro comperto supponunt, si Verbum in aliam naturam conuerteretur, id defitionem arguere Diuinitatis; quia nimirum id, quod in aliqd conuerteretur, non manet amplius in seipso.

13. Huic doctrinæ opponit se P. Coninck in præfenti, *dub. 4. num. 135*, dicens, numquam denominari à conuersione ipsas formas, nec dici frigus conuersum esse in calorem, sed frigidum in calidum, quod est subiectum conuersionis: sed certe negare non potest, ipsam etiam formam dici conuertere in aliam: sic etiam Christus dixit Ioann. 16. *Tristitia vestra vertetur in gaudium*; ubi nam forma dicitur etiam in aliam subsequenter conuertere. *Esther c. 9. Luctus, atque tristitia in hilaritatem, gaudiumque conuersa sunt. & c. 17. Conuertere luctum nostrum in gaudium*. *Leuit. 13. eo quod omnis lepra in candorem versa sit*; & alibi passim. Porro si vna forma accidentalis conuertere dicitur in aliam, ut tristitia in gaudium, rubor in albedinem, &c. quanto magis dici poterit vna forma substantialis conuersa in aliam, anima equi in formam cadaveris, forma ligni in formam cineris, & sic de alijs?

14. Hinc tamen oritur duplex difficultas: prima, an sicut requiritur desinitio termini formalis à quo, ut possit dici terminus formalis conuertere in formalem ad quem; sic etiam requiratur inceptio noua termini formalis ad quem, ad hoc, ut terminus à quo dicatur in ipsum conuersus? Sic enim sentiunt plures, qui ideo ponunt in Eucharistia actionem nouam terminatam ad substantiam corporis Christi in se ipsa, qui substantia panis dicitur conuersa in ipsum corpus Christi.

15. Cæterum verius est, non requiri inceptionem termini formalis ad quem; & quidem si requireretur talis inceptio, non satis esset ponere actionem nouam terminatam ad corpus Christi; nam illa actio non est satis, ut corpus Christi dicatur simpliciter incipere, sicut nec desinitio illius actionis sufficit, ut corpus Christi dicatur simpliciter desinere, sed solum dicitur incipere, vel desinere terminare duas actiones; ergo si philosophandum esset de inceptione termini ad quem, sicut de desinitione termini à quo, dicendum esset consequenter, sicut ex parte termini à quo requiritur simpliciter desinitio, ita ex parte termini ad quem requiri inceptionem simpliciter, & non solum inceptionem nouæ actionis ad ipsum terminatæ. Ratio ergo discriminis inter terminum à quo, & ad quem, sumitur ex supra dictis: nam terminus à quo est, qui denominatur conuersus, & per consequens desinens in aliam; atque adeo ex parte eius requiritur desinitio simpliciter; at vero terminus ad quem solum denominatur per conuersionem succedens termino à quo: ad hoc autem non est necessesse, quod de nouo incipiat habere esse, sed ad summum, quod incipiat esse in illo munere, in quo suc-

cedit termino à quo; quod discrimen amplius confirmabitur ex dicendis infra pro nostra sententia.

Ex hoc autem oritur secunda difficultas: an, sicut ad conuersionem termini formalis in formalem non requiritur inceptio simpliciter termini formalis: sic etiam non requiratur inceptio simpliciter termini totalis ad quem. v.g. si diuinitus conuertatur in vno subiecto calor intensus cum frigore interno, & postea, cessante miraculo, perierit frigus, manente calore, an diceretur tunc frigidum conuertere in calidum, seu frigus illud in illum calorem? Ratio dubitandi est, quia tunc verè definit frigus ex vi caloris. Respondeo tamen illam non esse propriam conuersionem, quia conuersio (ut dictum est) sicut denominat conuersum terminum à quo, ita denominat succedentem terminum ad quem: successio autem ex suo conceptu importat inceptionem; ergo terminus formalis ad quem licet non incipiat in suo esse, debet tamen incipere in illo munere, in quo succedit termino à quo; & per consequens terminus totalis ad quem, debet de nouo incipere.

Hic ergo de conuersione in communi suppositis, videamus iam quomodo in Eucharistia ratio conuersionis reperitur.

SECTIO II.

Refertur prima sententia de natura huius conuersionis.

Supponendum in primis, in consecrationem Eucharistiæ non solum inueniri positionem corporis Christi vtrumque sub speciebus panis, sed verè, & realem conuersionem substantiæ panis in corpus, & substantiam vini in sanguinem Christi. Quæ doctrina licet in Scriptura sub his terminis non sit expressa, & licet antiquitus forsitan non fuerit tam dilucide propoſita, semper tamen quod ad rem ipsam in Ecclesia credita fuit, ut definit Tridentinæ sess. 13. *cap. 4. & sub eodem nomine conuersionis definita fuerat in Florentino in decreto Eugenij, & infinuata à Florent. SS. Patribus passim, quorum verba aſsert Suarez in præfenti disp. 50. sect. 1. Addit Tridentinum, hanc conuersionem conuenienter, & proprie ab Ecclesia appellari Transubstantiationem.*

Hinc ergo nascitur huius questionis difficultas; nam imprimis talis conuersio non videtur posse clare colligi ex scriptura, ex qua solum constat, corpus Christi contineri sub speciebus panis; hoc autem potuit stare sine conuersione panis in ipsum: ergo cum aliunde difficile sit in hoc mysterio explicare veram rationem conuersionis substantialis, non est, cur mysterium difficile difficilius reddatur, scriptura non cogente. Deinde, non dari in præfenti conuersionem substantialem, probatur, quia nulla interuenit actio substantialis; ergo nec conuersio substantialis. Probat consequentia, quia conuersio substantialis est mutatio substantialis. Antecedens vero probatur, quia non est aliquis terminus substantialis, ad quem talis actio conuersiua terminetur; non quidem corpus Christi; hoc enim iam præsupponitur existens; sed nec aliqua vnio corporis Christi ad species; nam hæc non est substantialis, sed mere accidentalis, & impropria; ut constat ex disput. præcedenti. Ergo non possumus assignare in hoc mysterio aliquam actionem nouam substantialem, & per consequens nec substantialem conuersionem.

Hæc difficultas diuinit Theologos antiquiores, & recentiores in varias sententias, quas quidem omnes sigillatim referre prolixum esset, & inutile; sunt enim

Ratio discriminis est.

enim innumeræ, & quarum plures falso forsitan suis Auctoribus tribuuntur. Quare operæ pretium duxi eas solum asserere, quæ apud recentiores, qui clarius suam mentem aperuerunt, communiore sunt. Nam ex iis, quæ circa has sententias dicta fuerint, facile erit de aliis iudicare. Videatur tamen Valquez, qui plures refert in præfenti, *disput. 181. cap. 1. & sequentibus.*

10. Prima ergo sententia sit, quæ docet, ad conversionem Eucharisticam necessario requiri aliquam novam actionem terminatam ad ipsam substantiam corporis Christi: nam licet corpus Christi ante verba consecrationis sufficienter conservetur per actionem, quæ pendet à Deo: post consecrationem tamen incipit dependere per aliam novam actionem, cum non repugnet, aliquid effectum pendere simul per duas actiones adæquatas: & hæc quidem actio non dicitur proprie productio, sed conservatio corporis Christi, eo quod per illam non incipit de nouo existere extra causas. Cæterum, si antea non existeret, hæc ipsa actio talis est, ut per ipsam sufficienter produceretur de nouo ille effectus. Itaque hæc sententia petit, quod actio aliqua de nouo terminata ad terminum formalem conversionis in se ipso, quod est corpus Christi; alioquin non saluaretur perfecte, quomodo panis conuertatur substantialiter in corpus Christi. Hanc sententiam tenent aliqui antiquiores, quos refert, & sequitur Suarez in præfenti, *disput. 50. fere per totam. P. Agidius Coninck in præfenti art. 4. dub. 5. & plures recentiores. Fundamentum præcipuum est, quia hæc conversio est substantialis; sed actio substantialis debet terminari ad aliquid substantiale; ergo per hanc actionem conuerſionem attingitur aliqua substantia, non alia; ergo corpus Christi secundum se ipsum.*

21. Hæc sententia licet non paucis sit valde plausibilis, mihi numquam potuit placere, idque triplici potissimum capite. Primo, quia hæc actio non videtur possibilis. Secundo, quia non videtur sufficiens ad conversionem. Tertio, quia non est necessaria ad veram conversionem. Et, ut ad primum veniamus, admitto, posse de potentia absoluta eundem effectum dependere simul à duplici causa adæquata, siue ab una, & eadem per duplicem actionem adæquatam. Cæterum in nostro casu est peculiaris difficultas, ut corpus Christi terminet novam actionem adæquatam; quia illa actio in sententia Patris Suarez procedit ab humanitate ipsius Christi, & per consequens sequeretur, idem esse causam sui ipsius; quod in omni bona Philosophia repugnat, loquendo de vera & Physica causalitate; quod non solum debet intelligi de prima productione, sed etiam de conservatione, ut docet S. Thomas 1. part. 9. 104. art. 2. ad 2. negans posse Deum facere, quod aliqua creatura conservet se ipsam.

22. Respondet P. Suarez ubi supra *sect. 5. idem non posse esse causam sui ipsius quoad primam actionem*, per quam accipit esse; non vero repugnare, quod eadem res habens iam esse per unam actionem, sit causa sui ipsius per aliam secundam actionem posteriorem; quia in hoc casu iam supponitur cum tota sua entitate independentem à secunda actione. Sed contra; primo, quia hæc doctrina non potest stare cum definitione causæ in communi, quam ipse Suarez tradit *tom. 1. Metaph. disp. 12. sect. 2. quod scilicet causa sit principium, per se, influens esse in aliud*; ubi requiritur ad rationem cuiuscunque causæ distinctio inter causam, & effectum, nulla facta proſus exceptione.

Contra secundo, quia omnis causa secundum esse, per quod causat, debet præsupponi ad effectum: non P. Ioan. de Lingo de Sacramentis.

potest autem corpus Christi præsupponi ad seipsum prioritate naturæ, de qua loquimur (nam prioritas temporis per accidens se habet ad cauſandum) licet enim actio prima, quæ præintelligitur corpus Christi conservari à solo Deo, sit prior quam secunda actio, quæ conservatur in Eucharistia; & inter illas duas actiones, possumus concipere ordinem prioris, & posterioris; & per consequens corpus Christi ut conservatum per unam actionem sit prius se ipso ut conservato per aliam: cæterum tota hæc prioritas est unius actionis ad aliam, non vero corporis Christi ad seipsum; quia cum corpus Christi conservatum per illas duas actiones sit unum & idem etiam ratione, non potest intelligi, quod sit prius seipſos prioritas enim realis essentialiter est ad aliud, ut de se constat; ergo corpus Christi secundum se non influit per secundam actionem in seipsum. Patet consequentia; quia per prioritatem causæ ad effectum, non solum significamus prioritatem actionis ad effectum, sed multo magis prioritatem ipsius causæ secundum suam entitatem, ad effectum secundum suam entitatem, imo prioritas, quam habet actio, est solum prioritas originis; prioritas vero, quam habet entitas causæ, est prioritas naturæ: ergo ubi non datur hæc prioritas, non datur vera causalitas.

Contra tertio; quia ex illa doctrina non parum infirmantur plura dogmata nostræ Religionis; quod scilicet Deus sit improductus; quod Spiritus sanctus distinguatur à Filio; quod Filius à Patre; quod una persona procedat à seipsa, &c. Posset enim aliquis dicere, Deum ut præexistens cum suo esse independentem ab alio, posse esse principium actionis, quæ iterum habeat idem esse à seipſo: item Filium ut procedentem à Patre, & ut præintelligitur cum suo esse accepto à Patre per generationem, posse esse principium generandi, vel spirandi seipsum, & per consequens dandi sibi iterum idem esse, quæ omnia absurda sunt, & contra omnem Philosophiam, & Theologiam.

Contra quarto, quia iam illa actio secunda non esset adæquata respectu corporis Christi, ut vocatur ab eis Auctoribus. Probatur sequela, quia actio adæquata dicitur illa, ex vi cuius nulla alia intellecta, quam terminet idem effectus, ponitur sufficienter effectus à parte rei; at vero ista actio essentialiter est talis, ut præsupponat corpus Christi existens, & per consequens conservatum per aliam actionem; ergo ista actio ex suo conceptu non est adæquata, sed inadæquata; sicut actio speciei in actum visionis ex suo conceptu est inadæquata, quia non potest ponere effectum à parte rei, nisi simul detur influxus potentie visivæ in eundem effectum.

Ex quibus etiam reiicitur evasio aliorum, qui, ne concederetur, aliquid esse causam sui ipsius, dixerunt, animam Christi producere suum corpus, corpus vero producere animam, & per hoc nihil pendere à seipſo. Contra hoc tamen est, quod iisdem rationibus, quibus impugnatur productio sui ipsius, impugnatur etiam mutua causalitas & dependentia; nam ex hac sequeretur, aliquid esse causam mediatam sui ipsius, & per consequens esse priorem, & posteriorem seipsa, & Filium posse procedere à Spiritu sancto, & alia huiusmodi: nam licet successive possit aliquid pendere à suo effectu (posse enim ego nunc reproducere diuinitus meum patrem) cæterum pro eodem instanti fieri non potest, ut ego influam nunc in eam entitatem, à qua nunc actualiter accipio meum esse. Sed de hoc dixi tomo de Incarnatione, *disp. 8. sect. 6. ubi impugnavi aliquos recentiores, qui nostram doctrinam amplexi sunt quoad causalitatem physicam, negant tamen quoad causam moralem;*

A a vbi

24. Impugnatio tertio.

25. Impugnatio quarto.

26. Rejicitur evasio aliorum qui admittunt animam causalem in corpore, & corpore in anima.

vbi tamen probauit, eandem debere esse de vtraque rationem. Quare non est, quod amplius in hoc capite immoretur.

27. Veniam ergo ad secundum caput impugnationis, quod scilicet prædicta actio, esto esset possibilis, non esset actio conuersiua panis in corpus Christi; quod quidem probatur, quia actio conuersiua debet esse illa, per quam corpus Christi succedit substantiæ panis in eodem munere in ordine ad eadem accidentia, vt constat ex doctrina Sectionis præcedentis: conuertere enim panem in corpus Christi, non est desinere panem, & produci corpus Christi, sed succedere corpus Christi substantiæ panis; ergo productio corporis Christi, formaliter loquendo, non est conuersio panis in ipsum. Explicatur hoc exemplo generationis hominis, vbi possumus etiam considerare duas actiones; alteram, qua creatur anima rationalis; alteram, qua vnitur corpori; illa prior actio, licet præsupponatur ad generationem nominis, non est tamen formaliter loquendo, generatio hominis; nam licet anima præexistere creata multis terro annis, si tamen modo vnatur corpori, nunc dicitur homo generari, sicut modo dicitur alimentum conuertere in hominem, licet forma hominis modo non producat; actio ergo conuersiua alimenti in substantiam hominis non est actio productiua, sed vniuiua animæ rationalis. Sic etiam in præfenti actio conuersiua panis in corpus Christi non est actio productiua corporis Christi, sed vniuiua, & introductiua ipsius in illud compositum; ergo illa productio corporis Christi neque est conuersiua, neque constituit formaliter conuersionem, sed debet poni alia actio diuersa, quæ sit formaliter conuersio.

Explicatur hoc exemplo generationis hominis.

28. Denique impugnatur prædicta sententia ex tertio capite; quia nimirum illa actio, licet esset possibilis, non est tamen necessaria ad explicandum hoc mysterium; ergo cum aliunde sit difficilis, & valde miraculosa, non est ponenda; nec enim oportet multiplicare miraculosa, aut nouas difficultates congerere, quibus hoc mysterium difficilius reddatur.

Porro, non esse necessariam talem actionem, probari potest triplici etiam capite. Primo, quia, quod Fides docet in hoc mysterio, solum est, quod detur conuersio panis in corpus Christi, quæ conuersio transubstantiatio appellatur. Ad hoc autem non est necessaria productio noua corporis Christi, sed sufficit actio, qua corpus Christi de nouo introducatur, & ponatur sub illis accidentibus succedendo substantiæ panis in eodem munere: sicut ad hoc, vt dicatur alimentum conuertere in hominem, non est necessaria productio termini formalis, nempe animæ rationalis, sed sufficit productio vniuiui, seu introductio noua animæ rationalis in illam materiam.

29. Dices, hoc quidem sufficeret vt terminus totalis diceretur conuertere in totalem, sicut alimentum dicitur conuertere in substantiam hominis; non vero vt terminus formalis conuertatur in formalem; non enim dicitur forma alimenti conuertere in animam rationalem. Sed contra, quia in rigore loquendo etiam forma alimenti conuertitur in formam rationalem, vt dixi Sectione præcedenti; hoc enim non significat inceptionem simpliciter formæ rationalis, sed successionem in eodem munere, vt ibi dictum est; quare sufficit etiam, vt dicatur panis conuertere in corpus Christi.

30. Dices iterum, in hoc mysterio non solum ponendam esse conuersionem panis in corpus Christi, sed etiam conuersionem substantialem, quæ sit transubstantiatio; hæc autem debet esse actio substantialis, & per consequens terminata ad aliquem terminum substantialem: quare cum vniio corporis

Christi cum speciebus sit accidentalis, fatendum est, hanc productionem terminari etiam ad ipsum corpus Christi secundum se. Sed contra, quia in primis Ecclesia solum docet, hanc esse conuersionem substantiæ in substantiam, & transubstantiationem; non dum vero dixit, esse conuersionem substantialem. Quod si non sit idem esse conuersionem substantiæ in substantiam, & esse substantialem, non est, eum cogamur ad defendendum vtrumque. Re tamen vera censeo, dicendam esse conuersionem substantialem; ad hoc enim non requiritur, quod sit productio substantiæ, seu quod terminus formalis productus sit substantialis, sed quod terminus formalis ad quem, & à quo conuersionis sit substantialis: sicut in prædicto exemplo conuersio alimenti in substantiam hominis dicitur conuersio formalis, & transformatio; quia licet forma hominis non producat, est tamen terminus formalis, ad quem fit conuersio; ergo similiter in præfenti potest dici conuersio substantialis, & transubstantiatio denominatione à termino formali conuersionis; quod amplius explicabitur infra, respondendo ad argumenta contra nostram sententiam.

Respondent aliqui, conuersionem alimenti in substantiam hominis esse conuersionem formalem, & transformationem; quia licet non sit productio formæ rationalis, est tamen productio vniuiui, quæ est quædam forma modalis substantialis: at vero in præfenti non dari alium terminum substantialem, qui possit produci per hanc conuersionem substantialem, nisi corpus Christi. Sed re vera hoc effugium est valde friuolum, tum quia modus vniuiui non dicitur simpliciter forma hominis, sed vniio formæ; ergo ratione illius non dicitur simpliciter conuersio formalis conuersio alimenti in hominem: tum etiam, quia est per accidens, quod vniio ipsa, quæ producit, sit forma modalis ad hoc, quod illa conuersio sit formalis, & transformatio: nam mutatio de loco in locum dicitur etiam translocatio, & tamen locus ipse non producit, sed acquiritur; illud autem, quod producit, non est locus, sed præsentia ad locum: ergo in eodem sensu potest dici transformatio, licet non producat formam. Item quando aliquid ex paruo fit magnum per aduentum nouæ quantitatis, dicitur augmentatio quantitativa, licet illud quod producit formaliter per talem augmentacionem, non sit quantitas, sed vniio quantitatis: item si alicui materiæ succederet alia materia sub eadem forma substantiali, diceretur conuersio materialis, & transmaterializatio, licet materia succedens non produceretur, sed introduceretur; & tamen tunc vniio, quæ producit, non est materia; ergo similiter potest dici conuersio substantialis, licet id, quod producit formaliter, non sit substantia, sed vniio substantiæ cum accidentibus.

Confirmatur, & explicatur; quia posset intelligi diuersitas maxima inter conuersiones, quarum vna sit formalis, & altera non sit formalis, etiam si terminus productus vtriusque sit idem. Ponamus enim v.g. animam rationalem esse prius sub materia celesti, & postea loco illius materiæ accipere materiæ sublunarem specie diuersam, (supponamus illas duas materias specie differre) ita tamen, vt nec materia sublunaris de nouo producat, nec illa portio materiæ celestis destruat, sed maneat in rerum natura: illa certe conuersio non esset transformatio, nec conuersio formalis, sed materialis, & transmaterializatio, (si ita licet loqui) quia versaretur, non inter formas, sed inter materias succedentes sub eadem forma. Comparemus ergo illam conuersio

conuersionem cum ea, quæ de facto fit, quando homo refurgit, & ex caduere, vel puluere fit homo; in qua variantur formæ circa eandem materiam, atque adeo est proprie conuersio formalis, & transformatio. Quis neget has duas conuersiones maxime differre inter se? Alteram item esse conuersionem formalem, alteram materialem; & tamen quod producit in utraque est prorsus idem, nempe sola unio materiæ sublimitatis cum anima rationali præexistente: ergo denominatio, & differentia conuersionum non est desumenda solum ab eo, quod producit, sed ab eo, quod introducit; quod quia diuersum est in illis conuersionibus, ideo ipsæ valde differunt in ratione conuersionis.

33. Possumus autem hoc ipsum argumentum applicare ad casum nostrum, in quo etiam conuersio duobus modis posset fieri. Primo, si existente corpore Christi sacramentaliter sub accidentibus olei, loco illorum accidentium subrogarentur accidentia panis, non quæ de nouo producerentur, sed sub quibus iam antea præexistebant absque subiecto poneretur corpus Christi, expulsis accidentibus olei, tunc quidem fieret conuersio ex corpore Christi sub accidentibus olei in idem corpus Christi sub accidentibus panis.

34. Secundo modo potest fieri conuersio prout fit de facto expulsa substantia panis, & posito corpore Christi loco illius sub eisdem accidentibus. Hæc duæ conuersiones procul dubio diuersissimæ sunt; nam prior versatur inter accidentia olei, & panis, tanquam inter terminos formales, sicut quando ex frigido fit calidum, frigus & calor sunt termini formales; atque adeo prior illa non est conuersio substantialis, nec transsubstantiatio, sed accidentalis & transaccidentiatio, ut ita dicam: posterior vero versatur inter substantiam panis, & corpus Christi tanquam inter terminos formales; & ideo est conuersio substantialis & transsubstantiatio. Et tamen id, quod de nouo producit, est idem omnino in utraque, scilicet unio, vel introductio noua corporis Christi sub accidentia panis: potest ergo, stante eodem termino producto, inueniri diuersitas magna inter conuersiones propter diuersitatem terminorum formalium, inter quos versantur, & à quibus possunt accipere denominationem conuersionis formalis, vel substantialis.

35. Secundo ergo principaliter probatur idem intentum, scilicet productionem nouam corporis Christi non esse necessariam; quia illud requiritur ad esse sacramentale Christi sub speciebus in fieri, quod requiritur ad illud in facto esse, cum sit idem esse sacramentale, quod fit, & quod postea conseruatur: ad conseruandum autem corpus Christi sacramentaliter sub speciebus, nullo modo requiritur duplex actio terminata ad corpus Christi, sed sufficit omnino, si corpus Christi conseruatum per eandem actionem, quam terminat in cælo, sit sub speciebus, dummodo habeatur alia actio unitiua ipsius cum speciebus; ergo etiam in primo fieri sacramenti sufficit illa actio. Hoc enim in vniuersum verum est in fieri cuiuscumque compositi; quod si iam supponatur extrema producta, solum desideretur actio unitiua extremorum, ut resuletur compositum: ergo cum partes huius compositi sacramentalis supponantur productæ, solum requiritur actio unitiua illorum, ut resuletur compositum sacramentale.

36. Tercio principaliter probatur intentum, quia ad veritatem verborum consecrationis, non requiritur talis noua productio corporis Christi; nam etiam sine illa esset verum dicere: *Hoc est corpus meum*, si corpus Christi contineretur sub illis speciebus, ablata substantia panis: ergo neque ad conuersionem

nem panis in corpus Christi requiritur talis productio. Antecedens admittitur à P. Suarez; consequentia vero probatur ex Tridentino *sess. 13. cap. 4. vbi* Trident. definitur, hanc conuersionem inferri ex veritate verborum Christi. Verba Concilij hæc sunt: *Quoniam autem Redemptor noster corpus suum, id, quod sub specie panis offerebat, vere esse dixit, ideo persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, idque nunc denuo sancta hæc synodus declarat, per consecrationem panis, & vini conuersionem fieri totius substantiæ panis in substantiam corporis Christi Domini nostri, & totius substantiæ vini in substantiam sanguinis eius; quæ conuersio conuenienter, & proprie à sancta Ecclesia Catholica transsubstantiatio est appellata.* Ex quibus verbis sic arguitur: Verba Christi Domini potuerunt sane esse vera, licet non daretur talis noua productio corporis Christi, ut de se pater; sed præcise ex veritate verborum colligit Ecclesia, dari conuersionem; ergo sine tali productione corporis Christi potuit dari conuersio; alioquin illatio Ecclesiæ non esset bona.

37. Plures solutiones inueniuntur sunt ad soluendum hoc argumentum: referemus præcipuas. P. Suarez post alias vias tentatas *sessio 2.* quas bene impugnatur P. Vasquez dicta *disput. 181. cap. 9.* tandem Vasquez. *sess. 4. §. Tercio igitur argumentum*, respondet, Ecclesiam intellexisse verba Christi esse vera in eo sensu, quo cum maiori proprietate, & decentia verificarentur: atque ideo, licet alias sufficeret positio corporis Christi sub speciebus ad verificanda utcumque illa verba; cæterum debuerunt adhuc in sensu perfectiori accipi de productione substantiali: sicut quando in nuptiis aqua in vinum conuersa fuit, potuit sane ille defectus suppleri afferendo diuinitus vinum ex alio loco, & transferendo aquam ad alium locum sine noua productione substantiæ vini; & tamen Ecclesia semper intellexit ibi intercessisse veram conuersionem aquæ in vinum.

38. Hæc tamen solutio impugnatur; quia modus ille ponendi corpus Christi sub speciebus per secundam productionem illius, non est perfectior, cum per accidens se habeat ad talem positionem, quod terminet duplicem actionem: alioquin etiam potuisset Ecclesia colligere, corpus Christi habere in Eucharistia nouam quantitatem, & nouam albedinem, & alia noua accidentia; quod est absurdum: ergo sicut Ecclesia ex eo, quod ponatur ibi corpus Christi, non intellexit poni cum aliis accidentibus nouis, sic nec cum alia actione substantiali, cum possit pariter habere in Eucharistia eandem actionem, quam habet in cælo; sicut potest habere eandem alia accidentia.

39. Nec obstat exemplum de aqua in vinum conuersa; tum quia ex modo, quo Christus se gessit iubendo prius impleri hydrias aqua, satis ostenditur, voluisse introducere formam vini in materiam aquæ, alioquin fuisset inutilis, & nugatorius ille labor afferendi aquam; tum etiam, quia si ibi solum poneretur vinum per adductionem ex alio loco, & translationem aquæ ad alium locum, non tam esset miraculum aptum ad manifestationem virtutis Diuinæ, quam præstigium factibile à dæmone; quare præsumendum est, factum, prout decebat Christi maiestatem; iuxta regulam Augustini *lib. 18. de Ciuitat. c. 18.* Non decebat autem maiestatem Christi, quod, aqua in alium locum translata, vinum etiam aliunde adduceretur: hoc enim factum videretur ad illudendum videntibus, qui omnes ex circumstantiis putassent, aquam ipsam fuisse in vinum conuersam, ibique aliquid aquæ manere. At vero in præfati non militat hæc ratio, cum ipsamet positio corporis

corporis Christi in multis locis conseruari per eandem actionem sit opus satis miraculosum, & dignum maiestate, & omnipotentia Dei, nec ex circumstantiis posset existimari, produci corpus Christi: solum enim intelligitur aliquid panis ibi manere, ne inutiliter acceptus sit panis ad consecrationem; non ergo debet credi aliud maius miraculum; alioquin si in quolibet Dei opere deberemus intelligere modum magis miraculosum ad maiorem ostensionem Diuinæ virtutis, deberemus etiam colligere, quoties legimus in historiis, aliquos Sanctos diuinitus fuisse simul viros in diuersis locis, deberemus inquam colligere, fuisse productos in utroque loco per actiones diuersas; quod tamen nemo probabiliter colliget, nedum certo, vt Ecclesia colligit conuersionem ex veritate verborum Christi.

SECTIO III.

Impugnatur responsio, & sententia Egidij de Coninch de necessitate nouæ actionis productiue corporis Christi.

39.
Pater Coninch aliter philosophatur.

Postquam Coninch in præfati art. 4. dub. 3. vt necessitatem actionis terminatæ ad substantiam corporis Christi defendat, docet, non posse idem corpus in duplici loco constitui etiam de potentia Dei absolutæ, nisi in singulis locis nouam, & distinctam productionem terminet, & bis producat; quo principio posito, dicit omnia facile explicari: nam corpus bis productum æquiualeat duobus, atque ideo in singulis locis potest agere, & pati, sicut si in solo illo loco esset. Posset itaque in vno loco viuere, in altero mori; in vno calefieri, in altero frigeri; in vno amare Petrum, in altero odio habere; in vno peccare, in altero Deum diligere; & sic de aliis omnibus; quia virtualiter est multiplex.

40.
Hac doctrina minus singularem est. Contra ipsum adducitur exemplum Angeli.

Hæc doctrina vt re vera singularis est nimis, sic, vt defendi possit, eius Auctor consequenter plurima Philosophiæ principia receptissima deferere cõactus est. Nam in primis contra ipsum adducitur exemplum Angeli, qui si prius erat in hoc palmo spatij, potest, retento illo, extendere se ad occupandos simul alios duos palmos spatij contigui: nec ad hoc oportet, quod reproducatur, aut terminet nouam actionem secundum suam substantiam, sed solum quod producat nouam partem præsentia & vocationis; cur ergo eodem modo non posset à Deo poni simul in spatio distanti, non posita noua productione, sed noua solum præsentia eiusdem Angeli? Quod si hoc potest fieri in Angelo, cur non in corpore?

41.
Respondet.

Respondet *num. 121.* imprimis ignorari à nobis quomodo Angelus extendat se ad maiorem locum absque reproductione sui; quia quæ ad Angelum pertinent, excedunt captum nostrum. Adhuc tamen admissio Antecedenti, negat Consequentiam. Pro quo supponit, Angelum non fieri præsentem nouæ parti spatij per nouum *vbi*, sed per realem sui extensionem, & quemdam motum localem. Quod vt explicet, aduertit, sicut corpus ratione quantitatis molis potest spatium diuisibile occupare, sic Angelum ratione suæ perfectionis, & quantitatis virtutis id posse. Itaque sicut corpus existens in spatio diuisibili occupat plures partes spatij sæpius, & quasi infinities replicatum in eo loco; nam in singulis partibus spatij inuenitur vere substantia ligni eadem omnino in specie, & quodammodo eadem numero propter continuationem omnium partium: sic Angelus per suam substantiam realiter simpli-

cem, sed virtualiter multiplicem occupat plures partes loci replicatus in singulis partibus, ita vt in singulis partibus loci sit totus Angelus, sed non totaliter, hoc est, ita vt quando se extendit ad nouam partem loci, non coexistat nouo spatio secundum id, per quod coexistit aliis partibus præcedentibus, sed secundum partem virtualiter distinctam, atque ideo secundum aliquid sui verè moueatur, & secundum aliquid quiescat; quod non quidem realiter, sed virtualiter distinguitur ab eo, quod mouetur. Sicut in sententia non distinguente potentias à substantia Angeli, quando Angelus intelligit, & non vult, operatur secundum aliquid sui, scilicet secundum intellectum, & secundum aliquid sui virtualiter distinctum non operatur, sed quiescit, scilicet secundum voluntatem. Sic Angelus in hac parte spatij est secundum aliquid sui, & in alia parte spatij est secundum aliud virtualiter distinctum, sicut corpus est secundum aliquid realiter distinctum.

Certè non debet homo doctus in hæc angustias suum intellectum conicere absque ingentis difficultatis necessitate, qualis hic nulla est, nisi quam ipsemet sibi voluit fabricare, vt statim videbimus. Nec est, cur dicamus intelligibile aut imperceptibile nobis esse, quomodo Angelus retento priori spatio, extendat se ad occupandum maius, cum id passim in nostra anima fatendum sit, dum per augmentationem corporis extendit se ad nouum spatium occupandum; & hoc absque vlla reproductione suæ substantiæ, vt constat. Illud certè difficultus est, & omnem captum superans, quod ille Auditor capere potuit; Angelum secundum diuersas partes virtuales suæ substantiæ extendere se ad occupandas diuersas partes spatij.

Nam de illis partibus in primis peto, an, quando Angelus erat in primo palmo solo, essent ibi omnes illæ, an solum aliquæ? Si aliquæ solum, ergo illæ reliquæ nullibi erant, atque ideo non erat totus Angelus ibi, sed aliquid Angeli ibi erat, & aliquid nullibi. Si vero prius omnes illæ partes erant in primo palmo; quæ rursus, quando acquirit secundum palmum retento primo, an moueantur omnes illæ partes, quæ erant in primo palmo, an solum aliquæ? Non quidem omnes, quia aliquid Angeli quiescit, quot ergo partes mouentur? totidem fortasse, quot sunt illæ, quæ remanent immotæ in primo palmo? Sed contra hoc est, quia si extendatur postea ad tertium, retento primo, & secundo, oportebit subinducere illas partes, quæ posita fuerunt in secundo, vt aliquæ ex ipsis trācant ad tertium, atque adeo pauciores manebunt in secundo, & tertio, quam in primo; vel certè oportebit ex iis, quæ remanserunt in primo, aliquas subministrare secundo palmo: quæ distributio vt cum æquitate fiat, non erit cõmittenda arbitrio ipsius Angeli, quæ posset fortasse ex priuato affectu magis affici ad secundum, quam ad tertium palmum, & velle secundum plures sui partes esse in secundo palmo, quam in aliis. Debet ergo aliquis alius præfici, qui, quando Angelus contrahit se ad minus spatij, æquali proportionem distribuat omnes illas partes vacantes, vt accrescant æqualiter paucioribus partibus spatij, quod retinetur; & quando Angelus è contra extendit se ad maius spatium, accipiat æqualiter partes illas Angeli necessarias ad replendū nouum spatium ex omnibus partibus spatij præcedētis: quæ omnia difficile credi, aut capi possunt.

Secundo, si Angelus positus in duobus locis distantibus potest in vno amare, & in altero odio habere idem obiectum, quia per replicationem est æquiualeuter duplex; non video cur idem Angelus existens in loco diuisibili non possit etiam in vna parte